

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéréseinek visszaadása
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

Nagyvárad szavazata.

Nem valami szerencsés dolog, hogy a politikai dolgok tárgyalását beviszik a megyei és városi törvényhatóságok termeibe.

Igaz, hogy felirati jogot biztosít a törvény a törvényhatóságoknak s ez olyan jog, ami becses lehet, amiről lemondani nem szabad. De az is igaz, hogy egy-egy politikai természetű ügy tárgyalása olyan szenvedélyeket kelt, annyi izgalmat okoz, hogy utána nehezen csillapodnak le a kedélyek a gyűlésteremben.

El voltunk készülve, hogy Nagyvárad tanácstermében is vihart fog okozni a torontáli körlevél kapcsán felvetett bizalmi kérdés.

A lezajlott vitában a függetlenségi párt vezérszónokai még eléggé iparkodtak megőrizni (már tudniillik amennyire ilyenkor lehet) a higgadságot és tárgyilagosságot, de a segélyükre sietett szocialisták annál féktelenebbek voltak és ezzel szerencsésen elvadtak még azokat is, akiket a függetlenségi szónokok argumentumai esetleg gondolkodóba ejtettek.

A gyűlést vezető főispán és az erejének tudatában levő munkapárt meglepő türelmet tanúsítottak. A főispán nem utasított rendre senkit s türelme a tárgytól való elkalandázokat is. A munkapárt nem reagált a támadásokra, csak egy-egy közbeszólás formájában. Mikor pedig a szocialisták az általános titkosat emlegették, a munkapárt egyik szabadkőműves tagja megtoldta a bizalmi indítványt az a felesleges indítvánnyal, hogy a kormányt kéri az általános demokratikus választójog megvalósítására. Ezt persze a tanácsi indítvány pártolói közül is sokan elleneztek (bár Hoványi Géza képviselő hozzájárult) de a szavazás után a nagy kisebbségben maradt ellenzék olyan zajos jeleneteket provokált, hogy a pófindítványnál már nem lehetett szó rendszeres szavazásról.

Nagyvárad közgyűlése tehát a kormány mellett adta le szavazatát. Ezzel nem a parlamenti szabálytalanságokat akarja dicsérni vagy helyeselni, hanem azt fejezi ki, hogy a kormánynak az állami rend fentartása s a parlament munkaképességének helyreállítása érdekében kifejtett erélyes működését a maga részéről ilyen módon is támogatja.

*

A városi közgyűlés politikai vonatkozású tárgyalásáról tudósítunk a következők:

Este 9 óra felé véget ért az obstrukciós közgyűlés.

Már fél 3 órakor mozgalmas volt a város-ház folyosója. A városatyák még csak egyenként szállingóztak, de annál többen voltak, a

kik a karzatra óhajtottak feljutni, azonban a jegyek feletti rendelkezést *Bordé* Ferenc főjegyző tartotta fenn magának. Különösen a szociálisták zúgolódtak nagyon, hogy nem juthattak fel a karzatra. Szaladtak is dr. *Rozvány* Jenőhöz panaszukkal, aki hevesen összetűzött a főjegyzővel, de *Bordé* Ferenc hajthatatlan maradt s így s szocialisták közül csak kevesen jutottak fel a karzatra.

A városatyák a hőség d. cára, óriási számban jöttek fel a választásokért és a politikáért. A választásoknál 103 szavazatot adtak le.

A torontáli átiratnál öt órától majdnem 9 óráig beszéltek, néhány percet leszámítva, mind ellenzékiek.

A váratlanul megjelent dr. *Adorján* Emil nyitotta meg a felszólalások sorát s úgy 8 mint utána dr. *Stokker* József egy-egy óráig beszéltek.

A munkapárt türelmesen várt s a párthátározat értelmében, senki sem szólalt fel.

Az eredmény előrelátható volt, de még munkapárt vezetőit is meglepte a nagy többség.

A tárgysorozat még hátralevő, tehát óriási nagyobb részét ma, pénteken délután tárgyalják.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A törvényhatósági bizottság tagjai óriási számban voltak jelen.

A polgármester havi jelentését tudomásul vették.

Elnökölő főispán a szükséghez képest tiszteletbeli árvaszéki ülnökké dr. *Böszörményi* Lászlót és tiszteletbeli alügyészekké dr. *Waldman* Dezsőt és dr. *Czuczor* Vilmost nevezte ki.

A választások.

Ezután a választásokra került a sor.

A büntügyi II. osztályu alkapitányi állásra kijelöltettek az összes pályázók: *Egely* Alajos, *Fluck* Ferenc, *Vass* Arpád, *Kolontáry* János, *Boglutz* László.

Szavazatszedő küldöttség elnöke dr. *Mihelyi* Lajos, tagjai dr. *Vucskics* Gyula és *Weisz* Lajos.

Beadatott 103 szavazat, ebből kapott:

<i>Egely</i> Alajos	84
<i>Kolontáry</i> János	12
<i>Boglutz</i> László	6
<i>Barta</i> Béla	1

szavazatot s így 65 szavazattöbbséggel **Egely Alajos** választatott meg II. oszt. büntügyi alkapitánynak.

A II. oszt. oktató alkapitányi állásra kijelöltettek: *Bartha* Béla, *Fluck* Ferenc, *Vass* Arpád, *Fabinyi* Elek, *Kolontáry* János, *Bodó* László és *Schlögl* Fiala Adolf.

Beadatott 103 szavazat s ebből kapott:

<i>Bartha</i> Béla	50
<i>Bodó</i> László	33
<i>Fabinyi</i> Elek	15
<i>Kolontáry</i> János	5

szavazatot s így **Bartha Béla** választatott meg oktató alkapitánynak.

Ezután a három fogalmazói állás betöltésére került a sor.

Az első fogalmazói állásra kijelöltettek:

Fluck Ferenc, *Bige* József, *Kolontáry* János, *Vass* Arpád.

A többség felkiáltással *Bige* Józsefet választotta meg.

A második fogalmazói állásra kijelöltettek: *Fluck* Ferenc, *Kolontáry* János és *Vass* Arpád.

Közfelkiáltással a többség *Fluck* Ferencet választotta meg.

A harmadik fogalmazói állásra közfelkiáltással *Kolontáry* Jánost választották meg.

Az utolsó szavazás.

Ezután a közigazgatási bizottságban dr. *Berkovits* Ferenc halála folytán megüresedett helyet töltötték be választás útján.

Megválasztott *Ullmann* Sándor a közigazgatási bizottságba, *Tabéry* Arminnal szemben.

A torontáli átirat.

Most következett a közgyűlés utolsó pontja: a torontáli ismert átirat. A városi tanács javasolta, hogy a kormány szavazzon bizalmat a kormánynak s üdvözölje a munkapártot és gróf *Tisza* Istvánt.

A javaslat felolvasását az ellenzék nagy zajjal s közben gunyos kiáltásokkal fogadták. *Tisza* nevének említését erősen megabcsúgolták.

Dr. *Adorján* Emil szólalt fel először. Nem helyesli, hogy a városi közgyűlés politikával foglalkozik, mert nagyfontosságú városi ügyek vannak, amelyek igénybe veszik a törvényhatóság munkáját. Mikor azonban fontos közügyek, költségvetés stb. van napirenden, alig vannak tizen. Sok ismeretlen arcot lát. Jöjjenek el ezek akkor is, mikor zárszámadás, költségvetés van napirenden, mikor milliós dolgokról van szó, mint pl. a villamosmű, amelybe negyedik milliót fektetik be. (Zaj. Önél van a szabályrendelet!) Ha az a lelkesedés a város ügyénél nyilatkoznék meg, Nagyvárad lenne az első vidéki város. A magyar törvényhatóságok már alakjukban nem alkalmasak a politikai kérdések tárgyalására. 62 választott, 62 virilisz 24 tisztviselő. A virilismus rendszerét fejtegeti, 8 annak nem bive. A vagyonosság és függetlenség nem mindig jár együtt. A virilisek nem hivatottak, hogy Nagyvárad 70 ezer lakosa nevében nyilatkozzék politikai kérdésekben. A törvényhatóságok ilyen összealkotása nem helyes. Nagyvárad város az abszolutizmusban 17 osztrák császári tábornokot választott diszpolgárnak s 1890 ben *Kosuth* Lajost nem választották meg a város diszpolgárának. Jöhet bármily kormány, annak felajánlja Nagyvárad törvényhatósága a bizalmat. (Közbeszólások.) Debrecen, Kassa stb. többet kapnak a kormányoktól pedig nem keresik a kormány kegyét. Nagyvárad csak kaszárnyákat kap. Foglalkozik a szőnyegen levő kérdéssel. *Lukács* László és *Tisza* Istvánnak (Le velet kiáltások) és a munkapártnak működését bírálja s azt látja, hogy még érdemet nem szerzett a bizalomra, mert csak pénz és veredő szaporított. Törvényeket szabálytalanul fogadtatnak el (Zaj!), amelyek a nemzetet mélyen sujtják. Akinek a vére erre fel nem pezsdül, annak kihűlt a vére. Cáfolja az előterjesztett javaslatot. (Közbeszólások, zaj.) Az ellenzék nem bénította meg az ország gazdasági fejlődését, hiszen éppen az új évtized alatt emelkedett Nagyvárad és az ország a fejlődés magas fokára. Ma pedig pénzválság van, 5 százalékos bankkamatláb. (Helyeslés. Zaj.) A mai kormány megdrágítja a dohányt, s vasutat stb. Az ügyvédi kamarák, független elemek, egymásután tiltakoznak a kormány eljárása ellen.

A Tisza eljárása valóságos merénylet, (Zaj) amelyet Bécs és a rendőri hatalom nélkül nem tudott volna keresztül vinni. Tisza régebbi és újabb beszédeit összehasonlítva a mostani eljárással. Nyolc év óta csak imbolygó politikus. Ezek után ilyen politikusként bizalmat nem lehet szavazni. Hibáztatja, hogy most hozzák be a torontáli átiratot s nem várják be az ellenkező átiratokat, hogy objektív ítélet mondassanak. Obstruálni nem akarnak, csak tiltakozni a bizalomszavazás ellen. Deák Ferenc szavait idézi, hogy a többségnek ti zteleben kell tartani a kisebbség védelmét. (Tetszes. Zaj.) Indítványozza, hogy a javaslat lelett tervnek napirendre. (Helyeslés.)

Dr. Stokker József szerint a politika csak arra jó, hogy elvakítsák az embereket s egyetlenségeket keltsen. A tanács következetlen s csak azt lesi, hogy kedveskedjék a kormánynak. Ami június 4-én és azóta történt a képviselőházban, az törvénytelen. Fejtegeti részletesen a véderőjavaslat elfogadásának körülményeit s rámutat, hogy Tisza István is elismerte, hogy a törvény megszavazása nem volt teljesen hárszabályszerinti. A hárszabály pedig a látszólagos alkotmány egyetlen alapja. Igérték a választási törvényt, de semmit sem tettek. A rezolúciót is elejtették, mert Bécs parancsolt. A bizalom a rezolúciós Tisza Istvánnak szól-e, mert így szívesen üdvözlöi ő is, de a rezolúciót elejtő Tiszát nem üdvözlöi. Századok óta harc van Béccsel a beolvasztási törekvés miatt. A mai többség nem loyális alapon jött létre. Rengeteg pénzt adtak ki, ismeretlen forrásból. (Zaj. Siket Traján és Szokoly Tamás hevesen összeszólkoztak.) A milliók az összbizalom érdekében indultak meg. A mai többséget ezen milliók eredményének tekintik. A munkapárt is eltűnik, mint elődje a szabadelvűpárt. Az lenne most a törvényes és férfias, ha azt mondanák, mint 1905-ben, nyilatkozzék meg a nemzet. Mikor már létrejött volna a béke, akkor jött június 4. Lukács és Tisza a békét erőszakosan megakadályozta. Ezért nem érdemelnek bizalmat. A koalíció és a király között az volt az egyezség, hogy a véderőtörvényt csak új választási törvény alapján választott parlament tárgyalhatja. Választási törvény nincs, de a véderő meg van. Bizalmat nem szavazhatnak ilyen volt és jelen után. Hivatkozik az ügyvédi

kamarák tiltakozására, amelynek van annyi súlya, mint Nagyvárad város bizalomnyilvánításának. A mostani választásokat fejtegette, amelyek a vesztegetésekre vannak alapítva. A munkapárt nem is akarja a választói reformot. Csatlakozik dr. Adorján Emil indítványához.

Dr. Friedländer Sámuel kijelentette, hogy mikor látta, hogy a munkapárt eltér a libetálistól, ott hagyta a pártot. A történet dolgok nem a munkapárt igaz akarata. Tisza már Bámfy idejében akart erőszakoskodni, de a munkapárt nem akart, legalább egy része nem akarta s így valóban nem is volt többsége. — Ezt igyekeznek bizonyítani. Az ellenzék tetszése mellett gúnyosan aposztrofálja a munkapártot. — Tisza kényszerhelyzetben követte el törvénytörését, ezt elfogadja, de miért dicsőítsük. Várjunk vele, míg Berzeviczy lesz az elnök. (Taps.) Dr. Hoványi Géza korrektségét, szeretetreméltóságát, jó szándékát kétségbe nem vonja. Hivatkozik arra, hogy a bűn egész láncolata után se Lukácsnak, se Tiszának bizalmat szavazni nem lehet. Az ellenzék loyális, csak általános választói jogot vár a munkapárttól, de a munkapárt retrograd irányba akar menni. Tisza szervezte a választói jog elleni akciót. Attér a néppárt s ezután az általános választói jogról beszél. A napirendről való levétel mellett szól.

Sas Ede határozati javaslatot nyújt be. Bevezetésül dicsőítette az obsrukciót. A határozati javaslat azt foglalja magában, hogy a törvényhatóság irjon fel a kormánynak, miszerint az általános titkos választói jogról szóló törvényjavaslatot, mely a magyar nemzet szupremációját biztosítja, haladéktalanul terjeszse be.

Dr. Rozvány Jenő a virilisek jogát bírálja, amelyre nézve az elnök főispán megjegyezte, hogy a viriliseknek a törvény ad egyforma jogot. — Ezután kifogásolja, hogy a törvénytelenségnek, rendőri uralomnak tapsolnak. A mai állapotot a munkapárt teremtette. A sajtószabadságot a kormány és a munkapárt lábba tiporja, elkobozza a lapokat, kiiltják még a trafikokból is. Ez a rend, amelyért a kormányt üdvözölni akarják. Ettől a parlamenttől nem várhatunk általános választói jogot. A napirendre térés mellett van.

Bárdos Imre elfogadja a tanács javaslatát, azzal, hogy a választói jogot mielőbb behozza a kormány. Ezzel toldják meg a feliratot.

Dr. Hoványi Géza hozzájárul Bárdos indítványához, mert az általános választói jog a munkapárt programjában van s azt meg is fogja valósítani.

Dr. Olasz Béla dr. Hoványi Gézától várta volna, hogy a javaslatot megindokolja. Nem szavazza meg a bizalmat, aki szegényt hozott a külföld előtt a nemzetre. A koalícióról szólva, hivatkozik arra, hogy a választásnál a betegségyező törvény revízióját ígérték.

Dr. Hoványi Géza: Meg is lesz.

Dr. Olasz Béla: Az általános, titkos, községyi választást is ígérték, de nem tettek ez irányban semmit. Bárdos Imre pótindítványára azt mondja, hogy abból nem kér, mert nem is lesz meg. A koalíció becsületes volt és inkább lemondott, minthogy Béccsel szemben elveiről lemondjon. A kormány iránt nincs bizalommal.

Weisz Lajos bizalom helyett fel kellene hívni a minisztert, hogy az ipart, kereskedelmet támogassa. A mai viszonyoknak Ausztria az oka.

Balogh Döme felháborítónak tartja, hogy bizalmat akarnak szavazni. Lukács és Tisza működésével foglalkozott; Tisza őseinek életéből hozott fel epizódokat, annak demonstrálására, hogy a hazaelienes irányzat vezette mindég a Tisza-családot.

Este 8 órakor fejezték be a vitát.

Az ellenzék névszerinti szavazást kért.

Osszesen 94-en szavaztak és pedig a tanács javaslata mellett 64-en, a napirendre térés mellett 30-an szavaztak és így 34 szótöbbséggel a kormánynak megszavazták a bizalmat s elhatározták, hogy gróf Tisza Istvánt és a munkapártot feliratban üdvözlik.

A bizalom mellett *igennel* szavaztak a következők: Baróthy Pál, Frankó Endre, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, dr. Medvigy Gábor, Papp Miklós, Siket Traján, Stark Gyula, Fényes Manó, dr. Vucskics Gyula, Gábel Jakab, Hankovits Ferenc, Lövenstein Zsigmond, Reismann Mór, Schwarcz Antal, dr. Tóth Ferenc, Uilmann Sándor, dr. Weisz Márton, dr. Bárdos Imre, Bognár Sándor, Breider Armin, Brüder Jenő, Deutsch K. I., Diósi Lajos, Far-

„TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A végrendelet.

Dartelut a szomszéd szobából hallaiszó zaj felriasztotta álmából.

— Ki az? — kiáltotta remegő hangon. Semmi válasz . . . mélységes, éjjeli csend.

— Bizonyosan álmodtam, — gondolta magában és miután semmi se mozdult a szobában, visszadől párnái közé.

Ekkor már tisztán és világosan hallotta, hogy a szomszédos ebédlőből léptek zaja hangzik át hozzá. Idegesen meggyújtotta gyertyáját, éppen abban a pillanatban, mikor egy sötét alak surrant be a hálószoba ajtaján.

— Segítség! Tolvaj! Gyilkos! — kiáltotta rémülten.

— Ne kiabáljon, ne üssön zajt, — mondta nyugodtan az idegen. — Ne kényszerítsen arra, hogy megöljem, mert ez nincs szándékomban, csak adja ide a pénzt, amelyre igazán nagy szükségem van.

Az idegen fölényesen, nyugodtan, sőt bizonyos gúnyolódó humorral beszélt.

Madame Dartel hatvanéves, alacsony termetű, nagyon ideges asszony volt, de élénk vonásaiban határozott erélyesség nyilvánult meg. Most mégis reszkett és a hangja szinte megtagadta szolgálatát, mikor hebegve így szól:

— Mondhatom, borzasztóan megijesztett! A hosszú, sovány csavargó fenyegetve nézett rá, de az öreg asszony azért tovább folytatta:

— Nem félek a haláltól, sőt hálára kötelez, ha véget vet szenvedéseimnek, mert az életem semmi öröme sincs. Szegény férjem

már több mint harminc éve özvegységre jutott, gyermekeim — egyik a másik után — haltak el és hogy magam még életemben vagyok, csak azoknak a jóságos, irgalmas hölgyeknek köszönhetem, akik kegyelemből gondoskodnak rólam. Miután másoknak dolgozom itt lakást kapok és megkereshetem mindennapi kenyereimet . . .

— A városnegyedben gazdag asszony hírében áll — szakította félbe a betörő. — Figyelmeztetem hogy nincs vesztegetni való időm, mert hivatásom még másfelé is szólit. Hol van a pénzes szekrény?

— Kutasson át mindent, azután öljön meg, ha kedve telik benne, de én nem adhatok semmit, mert nincs is semmim . . . az életemmel pedig nem törődöm. Amim van, azt az íróasztal fiókjában megtalálja . . . Mindössze se sok . . . a házbér és körülbelül harminc frank, ami a hónap hátralévő részére élelemre kell . . . Vigyen el mindent . . . nem törődöm vele.

A betörő munkához látott. Fölnyitotta az íróasztal fiókját, zsebre tette a pénzt és tovább kutatott, miközben a fiók mélyén egy nagy borítékra akadott ezzel a fölirattal: »Végrendeletem.«

— Jaj neked, ha hazudtál . . . akkor a pénzzel együtt te is elvesztél! — kiáltotta a csavargó, mélytől kacagással, azután a gyertyához lépett és emelkedett hangon olvasta:

»Végrendeletem. Köszönök jóakaróimnak, hogy nem engedtek éhen elpusztulni. Hálás elismeréssel reájuk hagyom ágyneműimet a huzatokkal együtt, párnáimat és toalet-tükrömet. A szomszédnőnek Zermac kisasszonynak csekély fehérneműimet hagyományozom, boldogult édes anyám emlékét pedig, az ezüst

keresztcskét Jeanette hugomnak szántam. A többi ingóságaim árából fedezzék szerény temetésem költségeit. Ha valami baleset érne, vagy meggyilkolnának — hiszen senkise láthatja előre sorsát, — akkor arra kérem a törvénytörést ne itéljék halálra gyilkosomat; az már úgy sem támasztana új életre engem és én azt kívánom, hogy örök nyugalmatat ne háborgassa a bosszu. Kelt Párisban az 1910-ik évben.«

A betörő elhallgatott, azután némi megindultsággal így szól:

— Nem minden ember gondolkozik ilyen nemesen, mint ön. Büszke lehet rá, hogy megindította szíveket! . . . Biztosítom, hogy ez velem csak ritkán történik . . . Majdeem bűnre vetemedtem, de most már nincs oka félni, mert az ilyen derék, jó asszonyt a világot sem bántanám meg.

— De ha szüksége van rá, csak vigye magával minden pénzeimet.

— Csak egy fél órát vesztettem . . . azt talán más helyen még utána pótolhatom. Itt hagyom a pénzt, nekem nem kell, de magának szüksége lehet rá, ha életben marad.

Azután elindult az ajtóig ott tiszteletteljesen megemelte sapkáját és hátraszólt:

— Nem csinálom semmi zajt . . . ugyanazon az uton megyek, amelyiken jöttem . . .

Mikor Dartel utoljára bizonyos volt benne, hogy megszabadult félelmetes vendégétől, lassan felkelt, bezárkózott szobájában, fejniotta az íróasztal, megnyomott egy gombot mire a titkos fiók megnyílt, amelyben az öreg asszony bankjegyeit és értékpapirjait elrejtette. Megolvasta a pénzt, örömmel szorongatta, csókolgatta, mintha magának szerencsét kívánt volna, hogy a nagy veszélytől megmenekült . . . azután gyöngéden simogatta ékszerait: a két ér-

kas Izidor, Fábry József, Fodor Izsó, Harmathy Károly, Incze Lajos, Incze Lipót, Justh Károly, dr. Löblé László, Medvigy Mihály, dr. Mihály Lajos, Miskolczy Barna, Moskovits Miksa (mérnök), Moskovits Miksa (vezérigazg.), dr. Munk Béla, Rádi Ödön, Rendes Vilmos, Rothbart Bródy, Rothbart Ed., Salamon Benedek, Ternyei Antal, ifj. Uilmann Izidor, Weinberger Lajos, Rimler Károly, Bordé Ferenc, Pásztor Bertalan, Görög Ármán, Komlóssy József, Elemér Ferenc, dr. Istvánty István, Nizsalovszky Endre, Bige Béla, dr. Poyvár Dzsó, Kőszeghy József, Szűcs Géza, Jelinek Géza, Papolczy Ferenc, Jablonczy Emil, Lakos Lajos, Tóth Béla. Terméskönyv.

Nemmel, a napirendre térés mellett szavaztak:

Hann Lajos, Kiss Dávid, Láng József, Lukács Géza, Sas Ede, dr. Stokker József, Szilárdy Ernő, Szokoly Tamás, Tabéry Armin, dr. Adorján Emil, dr. Altmann Jakab, Balogh Döme, Czeglédy Jeremiás, Cser János, Kelen Béla, Köblös Ferenc, Pásztor Ed., dr. Rozvány Jenő, Schütz Albert, Weisz Lajos, Zboray Gyula, dr. Agoston Péter, Grósz Géza, dr. Friedländer Sámuel, dr. Olasz Béla, Oláh Ferenc, Oláry Gyula, dr. Perczel Adolf, dr. Sebő Mihály, Weiszlovits E. il, Weiszlovits Gyula.

Elfogadták dr. Bárdos Imre pótját is, hogy a feliratban kéri a kormányt az általános, titkos választójogról szóló törvényjavaslat mielőbbi beterjesztésére. Ezen pótindítványra az ellenzék egyáltalában nem szavazott.

Az eredmény kihirdetése után óriási káva odás lett az ellenzéki oldalon. A városatyák egyrésze felpattant, s öklüket a jobb oldali felé rázva, rémes kiáltásokban törtek ki.

— Abcuz Tisza! Le vele!
voltak a legszelidebb kifejezések, de nagyon vaskos kiáltások is hangzottak el. Különösen dr. Rozvány Jenő magából kikelve kiáltozott. Dr. Adorján Emil igyekezett a tombolókat csitítani.

A karzat is megszólalt. Oriási abcugolásban, kiáltásokban törtek ki egyesek. Itt a rendőrség is közbelépett s néhány zajos tüntetőt levezettek.

A nagy tumultusban a főispán és a munkapárt tagjai elámulva álltak s megdöbbenve nézték a tomboló városatyákat.

tékes órát, láncot, gyűrűket és karkötőket... Gondosan zárta újra a titkos fiókot és elégedetten mosolygott, mikor a megcsalt csalóra gondolt... Az ostoba mindent elhitt, még a jótékony nőket is akik pedig a világon sincsenek.

— Szerencsémre, a valódi végrendeletem jegyzőmnél van letéve és gyermekeim — halálom után — örökségükhöz juthatnak majd, így töprengtet magában a ravasz öregasszony, de azért az egész éjszaka nem hunyta le szemét. Másnap és azontul is gondosan megőrizte éjjeli kalandjának titkát, mert félt a rendőri beavatkozástól és a gyilkos boszújától.

Titoktartása fényes jutalomban részesült. Néhány nappal később, ötven frankkal terhelt pénzeslevelet kapott a következő tartalommal:

»Miután éjjeli kirándulásomról eddig a hírlapokban nem olvastam semmit, azt kell hinnem, hogy nem tett ellenem feljelentést. Ebből látom, hogy igazán derék és jó asszony és miután azt is tudom, hogy nagyon szegény, ide mellékelve egy kis ajándékot küldök emlékül.

Az irgalmas betörő.

Dartelnét mélyen megindította a csavargó nagylelkűsége, de hogy a további levelezést és az éjjeli látogatás megismétlését elkerülhesse, elhatározta, hogy minél előbb megváltoztatja lakását.

Gustave Geffroy.

Percsek multak el, míg a rend helyreállott.

Az interpellációkra került volna a sor, de az interpellálók elállottak a felszólalástól s így este 9 óra után a közgyűlés véget ért.

Ma, pénteken folytatják.

Borbélystrájk előtt

Harmadszori kísérlet.

Sok kenyérkereseti ámban nincs még meg a kellő rend és viszonymegállapítás a munkaadó és munkás között. Ilyen a helyzet a borbélyoknál is, ahol az igaz, hogy szépen lehet a segédeknek keresni, de főleg az idő szempontjából nincs meg a határozott rend és egyöntetűség. Szegény borbélysegédeknek alig van idejük megebédelni, mert rohannia kell vissza az üzletbe.

A nagyváradai borbélysegédek immár harmadszor kísérik meg helyzetük rendezését és nem lehet előre tudni, hogy vajjon sikerül-e. A strájk beigérése is harmadszor történik s most — amint hírlik — a legkomolyabban fenyegetik meg a mestereket, hogy ha jogos kívánságaikat szerdáig nem teljesítik, akkor nyomban beszüntetik a munkát.

A kívánságok főleg az idő és a bér körüli összpontosulnak. Azt állítják a segédek, hogy a külvárosokban némelyik mester már reggeli öt órakor fölkelti segédjét s aztán esti 9 meg 10 óráig is eldolgztatja.

Ennek elkerülése végett azt akarják keresztül vinni, hogy nyáron fél hétkor, télen 7 órakor nyissanak és esti nyolckor zárjanak. Dében pedig megfelelő idő álljon rendelkezésükre.

Még pedig a nő segédnek a déli étkezésre 1 óra, a nőtlennek pedig egy fél óra. Ezenkívül azt kívánják, hogy minden második héten egy szabadnapjuk legyen, ami szintén teljesíthető feltétel.

A fietésre nézve pedig úgy kívánnak megállapodni, hogy azt a mostani fizetésük 20 százalékaival emeljék fel. S ha meggondoljuk, hogy egy idősebb segédnek havi 50 korona fizetésen kívül nincs más jövedelme — a gazdájától, akkor esetleg jogosnak látszik a kívánság. De a segéd a fizetésének rendszeren kétszeresét, sőt háromszorosát is megkeresi a borraivalókból.

Ezeket a kívánságokat memorandumba foglalták s a szakegylet elé terjesztették. Strájk esetén közös üzem-munkatermet állítanak fel a segédek és ott akarnak dolgozni. Remélhetőleg sikerülni fog a békés megegyezés, ami föltétlenül kívánatos már csak üzem kedvéért is. Mert nagyon megnő majd sok kényes urnak a szakálla a strájk alatt, amit meg a mesterek bánának meg.

Középiskolai

magánvizsgára-, érettségire-, javító vizsgákra egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-féle szeminárium**ban (Budapest, IV. Kaplony-utca 5. Telefon 125-38.) Eredményei köz-tudomásulag kiválóak.

Nyári apróságok.

*

Milyen nagy meleg van!...

Ülünk a Royal terraszán. Tudvalevőleg az ember legtöbbször innét szokta ellesni a szenzációkat. Dehát szenzáció! Uram Isten! Szinte szégyellem leírni ezt a szót. Mióta a hónapok üdülni mentek, azóta rettenetes holt szezon van. Ujságról a városi embereknek a szindirektorok igyekeznek gondoskodni. Persze kimondhatatlan kinok között, mert a színház az ördögnek sem kell.

Ilyesféléről csevegtünk. Azaz csak gondolkoztunk, mert most még beszélni is lusta mindenki. De hát ki is beszél nyáron?... Az ember bosszankodva kapja föl a fejét, valahányszor egy hangos szót hall. Es ebben a fojtogató, fullasztó hőségben van az embereknek egy csekély, szürke de gazdag frakciója, amelyik folyton rikácsol, röhög, ujjong és direkte froclirozza a felebarátait.

Nem nehéz kitalálni, hogy kik ezek a vidám emberek. A gabonakereskedők. Akik már a reggelinél hangosan, teli, öblös torokkal kiabálnak keresztül a terraszon a fejünk felett.

— Nagyszerű a buza!... A rozs állandóan száll. Na mit szól hozzá...

Es a másik onnat a sarokból hozzászól. Hozzá ordít, hogy ez neki már nem ujság.

Tulajdonképpen azonban nem ezekről a virágzó, pompásan élő urakról akarok csevegni, hanem valami... igen egy hulló zsebkendőről.

Hát igen. A dolog tudniillik úgy történt, hogy éppen ültünk a Royal terraszán. Ugy mint más-hor: pénz nélkül, eltikkadva. A gabonakereskedők most is okvetetlenkedtek. De máskülönbén pazar kőség és nyugalom uralkodott a terraszon. Es fönt a fejünk fölött tetszik tudni ott ült a Szentgyörgyi Márta. Igen, ott ült, ült és legyezte magát. Ő ugyanis fönt lakik a terrasz fölött a második emeleten, úgy hogy az erkélye alatt éppen a terrasz van. Látjuk őt ott mindennap, este, reggel, de főleg ilyenkor: ozsona idején. Elég szép nő, sőt lehet mondani, hogy szép nő s így mindég sokan néznek föl az erkélyre. Es ő ül, rózsaszín ruhában és legyezi magát. Mert hát persze neki is melege van.

Egy fehér batiszt zsebkendővel hajtja a friss levegőt az arca felé. Hát egyszer csak látjuk, hogy a kis zsebkendő kisiklik az ujjai között és lassan, imbolyogva száll, száll lefelé éppen a terrasz közepére.

Es ebben a pillanatban kortörténeti jelenet játszódott le. Bennünk bohémekben meghűlt a vér (csak képletesen értendő. Szerk.) és elámulva néztünk egymásra...

A terraszon egy teremtet ember sem ugrott, hogy fölkapja a porba hullott drága, apró jószágot. Pedig látták, nézték, hogy milyen szépen száll, de azért senki sem mozdult.

Az egyik ujságíró száraz, fojtott hangon konstatalta:

— A hőség kiölte már az udvariasságot is.

Az egyik piccolóval aztán felküldöttük a zsebkendőt.

Miskey és az Olympiád.

A színészek között általános ismert dolog, hogy a legjobb szíve Miskeynek van. Külön tart

A legújabb nyári czipő újdonságok

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.
Szabott gyári egységárai
Telefon 687

Telefon

687

magánál mindég az egyik oldal ebében rézpénzt a koldusok számára.

De ez még semmi. Nincs olyan hónap, hogy 50—100 koronát el ne küldjön rokonainak, barátainak, szüleinek. Ezért aztán már egy tizedike táján rendszeresen a contót vesz igénybe.

A tegnapi szép csillagos éjszakán olvassuk Az Estet. Persze mindenki csak markirozza az olvasást, hogy egy őrizetlen pillanatban, mikor a főpincér másfelé néz, elzsebelhesse a lapot.

Egyszer csak az egyik szemfüles riportter oda szól Miskeynek:

— Nézd Józsi, az öcséd dobja Berynist

Az első pillanatban nem értik. Ugyanis Miskeynek van egy hatalmas, erős testű öccse, aki most kün van az Olympiádon. Középsúlyú birkózó bajnok. Az Est pedig éppen az ő féltényéről hozott hírt.

Persze örültünk. Örült Miskey is, meg mi mindannyian, akik olyan leverten olvassuk az olympiai híreket a magyar vereségekről. Most imé itt egy halvány remény! És még hozzá a bátyja, sógoróje itt van közöttünk.

Miskey éppen hozatni akart örömeiben két üveg sört, mikor a pincér az asztalunkhoz vezet egy sürgönykihordót.

— Miskey urat keresi.

Miskey átveszi a sürgönyt. Az arc zöldül, sárgul, aztán azzal a bizonyos hangtalan kacajjal elibénk dobja.

Stockholm jul. 9.

azonnal kueld oetven koronát

oecsed.

Elküldte.

*

„Szabadság, szerelem,
E kettő kell nekem.“

A színészvilágban most nagyon népszerű ez a két sor. A legutóbbi Színészegyesületi gyűlésen a jelszó diadalt is aratott, amennyiben határozatlanul kimondották, hogy a jövő évtől kezdve minden elsőrendű igazgató 3 heti s minden másodrendű igazgató 2 heti szabadságot *kell* hogy adjon társulata tagjainak. Persze, ezt a határozatot a vidéki direktorok megfélembzték, kivéve az egyetlen Erdélyi Miklóst, aki helyeselte a színészek kívánását.

A miniszter aztán helyt adott a felebbezésnek, azzal az indokolással, hogy a két szerződő fél közé nem furakodhatik egy harmadik, már t. i. a Színészegyesület.

Igy aztán most úgy áll a dolog, hogy az összes vidéki direktorok szünet nélkül játszatják társulatukat, egyedül Nagyváradról röpülnek szét a színészek egy-egy kis fészekbe arra a 4 hétre, amit Erdélyi direktor megad nekik. Amint hallottuk, a direktort a szabadság megkezdése előtt ovációban akarja részesíteni a társulat.

Sajtóhiba a törvényben. A véderő-reform új törvényében megjelent hibáról a honvédelmi államtitkár a következőket mondta: — Ez a tévedés csak sajtóhiba és csakis a Budapesti Közlönyben megjelent törvény szövegében fordul elő. Az illetékes és hivatalos szöveg az Országos Törvénytárban megjelenő szöveg. Ez már megjelent, közkézen forog és ebben a kérdéses passzus helyesen van, amennyiben tényleg úgy van, hogy a honvédségi ügyészt és helyetteseit a »honvédelmi miniszter« és nem, miképp a hivatalos lap sajtóhibából közölte, a »hadügyminiszter« nevezi ki. Az Országos Törvénytárban megjelent szöveg lévén az irányadó — és miathogy abban a szö-

veg helyes — semminémű korrekció szüksége nem forog fenn. Így nem fog megint a Ház elé kerülni a véderő.

UJDONSÁGOK.

* **Automobiljárat Bihar- és Szilágy megyék között.** Érdekes és nagyfontosságú terv megvalósításához járult most hozzá a kereskedelmi miniszter. A nagyváradai postaigazgató *Siket* Traján ugyanis Biharmegye és Szilágy megye között automobil járatot akar életbe léptetni. A terv szerint az automobiljárat személyszállításra is be lesz rendezve. Egy-egy ut alkalmával 16 személyt lehet Zilahról Csucsára szállítani. Az automobil délelőtt 10 óra 50 perckor lesz Csucsán. Óránként Zilahról 20 kilométeres sebességgel fog haladni. Az autó megáll Varsokon, érinti Krasznát, Kraszahollót, Bodját, Csizért. A viteldij 8 korona. A terv már legközelebb meg fog valósulni.

* **Elhunyt aranyműves.** Tegnap reggel *Sichert* Ede Rákóczi-uti aranyműves, ismert nagyváradai ékszerész váratlanul, de rövid szenvedés után meghalt. A férfikorában lévő *Sichert* lelkiismeretes, munkáséletű ember volt, aki minden idejét műszeres asztalánál töltötte. A sok munka megviselte fizikumát a különben is gyenge szervezetű embernek. Tegnap este még semmi baja sem volt, vidáman beszélgetett sógorával, *Kaleczky Kálmán* vendéglőssel, majd pihenni tért *Szaroveczky-utcai* lakására. Reggel rosszul érezte magát, mikor fia elsieltett otthonról, hogy az üzletet kinyissa. »Mindjárt megyek utánad« — mondta a fiának. Pár pillanat múlva azonban lehunyta szemét. Szívzseléhibudés ölte meg. — Halála rokonosága, ismerősei körében mély részvételt kelt.

* **Összeégett leány.** A Nilgész-telepen tegnap egy leány, *Nasád* Katalin összeégette magát. A cselédleány vasalt s hogy a szén izzóbb legyen, leöntötte petróleummal. Azonban oly ügyetlenül, hogy ruhája is tüzet fogott és súlyos égési sebeket kapott. A leányt beszállították a kórházba.

* **Letartóztatott gyilkos.** Budapestről jelenti tudósítónk: *Rosenfeld* Lajos 23 éves elzüllött nyomdász, aki nemrég a Pátia-nyomdában volt alkalmazva és aki betörésért és rablásért már 4 hónapig el volt zárva, egy ékszerésznek ma délután egy zálogcédulát kínált megvétele. A cédulának a szélén valami jegyzetek voltak, maga a cédula egy olyan ékszeréről szólt, amely a meggyilkolt *Schwartz* Johanna utcai leány tulajdona. Mire kérdőre vonták, ő tagadott, erre a rendőrség házkutatást tartott a lakásán és ott megtalálták a meggyilkoltnak egy gyűrűjét is. *Rosenfeld* még akkor is tagadott. A zálogcédulán levő jegyzetekből megállapították, hogy *Rosenfeld*nek bűntársa van, aki szolnokon tartózkodik és az a tulajdonképeni gyilkos. Ez az illető egyik fővárosi lapnak rég korektora volt, egy elhunyt nyugalmazott kiriai bírónak közismert, elzüllött, mindenre elszánt fia és akire a személyleírás teljesen ráillik. A detekivek Szolnokon letartóztatták.

* **Készülődés a sorozásra.** A honvédelmi miniszter rendelkezésben értesítette a törvényhatóságokat, hogy tekintettel arra, miképp a véderőjavaslatot a király szentesítése törvényerőre emelte, a lősorozások idejét aug. 12 től október 15 ig állapítja meg. A miniszteri rendelet rendelkezése szerint a nagyváradai hadkiegészítő parancsnokság a vármegyével

egyetértőleg készíti el a sorozási programot. *Balogh* János főjegyző, a vármegye katonai ügyi előadója a hadkiegészítő parancsnokság figyelmét felhívta arra, hogy a tervezetet úgy állítsa egybe, hogy a románok lakta járásokban a sorozás októberre essék. Ugyanis nagyon sok hadköteles az aratással van elfoglalva és ha az aratás idején soroznának, az ujoncok fele sem jelenne meg a bizottság előtt. Hazai honvédelmi miniszter egy újabb rendeletet intézett Biharvármegyéhez, amellyel az állandó sorozó bizottság működését megszünteti és így 20 án már nem tartanak utóállítását.

* **Uj kanonokok.** A király *Sárkány* Pál tiszteletbeli szentszéki ülnök, solti lelkeszt a váci székeskáptalan, *Bappert* Lajos karánsebesi lelkeszt a csanádi székeskáptalan kanonokjává nevezte ki.

* **Gyilkoló szélvihar.** A bihari erdőipar dobrosdi telepén óriási szélvihar vonult el. A szél minden szabad tárgyat elmozdított helyéből és messze röpítette eredeti helyétől. A szél ereje oly nagy volt, hogy a kivágott rönköket, mint könnyű lapdákat röpítette le a magasból. A munkások ijedten menekültek a vihar elől. *Paszkaló* János iparvasuti fűkező épen szolgálatban volt, mikor a vihar kitört és hogy megmentse életét ő is menekülni akart az erdőből. Futás közben a magasból egy röpülő rönk rázuhant és agyonütötte. A munkás feje teljesen szétzúzódott. Az orvosrendőri hulla szemlét tegnap foganatosították.

* **A hadsereg újrepülőgépei.** A hadügyminisztérium ez elmúlt napokban ötvenöt ezer koronáért megvásárolta a *Lobner* Daimler-gyártól azt az egyfedelű repülőgépet, mellyel *Blaschke* Antal főhadnagy az asperni repülőversenyen sikereit elérte. A hadvezetőség ugyanettől a gyártól még tíz ilyen repülőgépet rendelt, összesen 550,000 korona értékben. A bécsujhelyi *Enrich*-gyártól 24 monoplánt rendelt a minisztérium, egy ilyen gépnek 35.000 korona az ára.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi lőporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe, mert azok tönkreteszik és később többet fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi** József puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

Trieszti kávépiac Nagyváradon. Aszódi Kossuth-utca. **Vigyázat**, mert sok az utánzat, természetesen a fogyasztók kárára. Aszódi trieszti kávé és thea behozatalának a 8 féle zamatu pörkölt kávéi a legjobbak és legolcsóbbak. Árak:

Elsőrendű	1 kiló	4—	K
Mágnás keverék	I 1	4-40	«
«	0 1	4-80	«
«	00 1	6—	«

Motor üzemű pörkölés és darálás, kávépörkölés a vevő előtt történik. Cukorka és csokoládé különlegességei a legjobbak és legolcsóbbak. Befőzésre törmellék fehér cukor eredeti édes tartalommal, olcsó gyári árban hozzá dunstot, melytől a befőtt soha meg nem romlik, adagonként 10 és 20 filléres levelekben. Főüzlet: Kossuth-utca, fiók-üzlet: Kert utca.

* **A Charles cirkusz** az európai hírű vándorláványosság, amely jelenleg Magyarországon nagyobb városokban tartja vendégszolgálatát, a nyár folyamán a mi városunkat is föl fogja keresni s be fogja mutatni azt, hogy vállalata, amely vetekedik a közelművészetben nálunk járt amerikai Barnumok vállalataival, úgy műsorával, valamint nagyszabású arányaival is kiderítette azt, hogy Európa legnagyobb, legmodernebb, legelőkelőbb vállalatainak nevezünk. Bővebbet majd lapunk hírdetéseit közt fog találni olvasóközönségünk.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Luxemburg grófja (Csapó Jenő vendégfelléptével.)

Szombat: Vig özvegy (Csapó Jenő vendégfelléptével.)

Vasárnap: d. u.: A golya, este: Csókszanatórium (operett újdonság.)

Csapó Jenő vendégszereplése.

A Leányvásár tegnap esti előadásán Tom Migles szerepét Csapó Jenő, a kolozsvári Nemzeti színház tagja játszotta. A nagyváradi publikum előtt kedvelt színész Csapó, aki föltétlenül művészi játékot produkált. Egyéniségének inkább megfelelt a második és harmadik felvonás, amelyekben sok finom művészi hozott ki szerepéből. Frissen, temperamentummal énekel, de a felsőbb regiszterekben megtörik a hangja. Elegáns és elsőrendű játéka a legjobb operett-színészek közé emelheti nevét, de még akkor kérdezhajtuk, hol marad a prima hanganyag.

Nagyon szép estéje volt s előreláthatólag ilyen lesz a többi is. Közönség is volt, még pedig nem megvetendő számban. A többi szereplő színész osztozott Csapó Jenővel a taposokban.

Csapó Jenő Luxemburg grófja és Danilója. Csapó Jenő ma este tartja második vendégfelléptét Luxemburg gróf-jában, Nagyváradon eddig még nem ismert alakításában mutatkozik be. Holnap este a Vig özvegy Danilóját ezt a pa exelence énekes bonvivant szerepét játsza el a vendégművész. A holnapi, szombat este külsőképpen érdekes és vonzó, mert F. Károlyi Leona a Szigligeti-színház évek óta ünnepelelt koloraturprimadonnája utolszor lép fel szombaton a nagyváradi közönség előtt. Mind két vendég-előadás ma és holnap a közszínházban lesz, szinkroni helyekkel.

Vasárnapi előadások. Vasárnap délután-A golyát adja elő a társulat. Este új színházi esemény is következik Báron Rezső és Felner Pál szenzációs sikerű új operettje, a Csókszanatórium kerül bemutatásra. Mimi hercegnő a hősnője, Zsigmondi Anna játszik. Előadás a nyári szinkronban.

SPORT.

Kinizsi I és II. Nagyváradon.

A vasárnap délutáni football mérkőzések programjának énekítése érdekében a NAC. vezetősége nemcsak az első, hanem a második csapata részére is idegen csapatot kötött le magának. Ami még nem történt a szezonban, az most vasárnap délután megtörténik, hogy t. i. egy délutánon két vendég csapat fog bemutatkozni a Sport téri n. A két vendégcsapat a temesvári Kinizsi I. és II. csapata, mind-

kettő fejlett tudásu, kitűnő legénységből van egybeállítva s így bemutatkozásuk elsőrendű sport élvezetet ígér. A Kinizsi I. a NAC I. csapatával fog mérkőzni, előzőleg pedig a Kinizsi II. a NAC. csapatával.

A második vendég-csapat lehozatalával főleg az a célja a NAC-nak, hogy második csapatának, amely az utóbbi időben igen biztató fejlődést mutatott, szintén alkalmat adjon idegen csapattal való mérkőzésre. A NAC csapatainak szereplését fölöttébb érdekessé teszi majd a Klub néhány új játékosainak bemutatkozása. A NAC I. ismét erős csatársorral és ismert kitűnő védelmével megy a küzdelembe. A délután részletes programját és a csapat összeállítását lapunk holnapi számában közöljük.

Igazságszolgáltatás.

Cigány rablóbanda a bíróság előtt.

Négy cigány áll tegnap óta a nagyváradi királyi törvényszék szünidei büntető tanácsa előtt: Hendre József, Kovács Imre, Gab Ivánti és Rostás Károly. A banda vezére Csukás István Péter megszökött a nyomozó csendőrök elől és mába k resték, köröztek az egész országban, nem tudtak nyomára akadni. Az öt cigány együttesen veszedelmes rablószervezetet alkotott, akik itt B. harmegyében igen sok rablást, betörést, lopást követtek el, míg végre rajtavesztettek és sikerült elfogni a banda 4 tagját.

Tegnap kezdődött az ügy tárgyalása Ember Géza törvényszéki bíró elnökelete alatt. A vádirat egész sereg büntett elkövetésével vádolja őket. Így 1911 őszén Biharhosszszuaszon garázdálkodtak, ahol betörték Vajda Mihályhoz és körülbelül 150 korona értékű minden féle holmit loptak el. Közvetlen ezután Tulka községben Kotzó Ferencnél raboltak. Ezenkívül egész sereg kisebb-nagyobb lopással, rablással vádolja őket az ügyészség. A vádlottak a vizsgálat alkalmával beismerték bűnösségüket, akkor is tartóztatták őket s azóta az ügyészség fogházának a lakói. A vizsgálóbíró előtt azonban egyszerűen visszavonták beismerő vallomásukat. A tegnapi főtárgyaláson szintén tagadták bűnösségüket. A vád a bizonyítékok egész sorát vonultatja fel ellenük, úgy hogy ítélet csak mára várható.

Härtl Lujza a bíróság előtt

Tegnap a munkácsi járásbíróóság megtartotta Härtl Lujza, Härtl Adolf törvénytelen leánya becsületsértési ügyében a végtárgyalást. Oriási feltűnést keltett a múlt hó 28 án, hogy Härtl Lujza a tisztikar bankettjén, amely az itteni kaszinó nyári helyiségében tartották meg, félrehívatta Boroevics kassai hadtestparancsnokot és rövid beszélgetés után arculü ötte.

Boroevics hadtestparancsnok nem kért elégtételt a leány apjától, mert a leány törvénytelen származásu, hanem feljelentést tett ellene a munkácsi rendőrségen, amely meg a munkácsi járásbíróósághoz tette az ügyet. A munkácsi járásbíróóság becsületsértésért indította meg az eljárást Härtl Lujza ellen és ügyében a tárgyalást ma délelőtt tíz órára tűzte ki.

Régóta kellett már tárgyalás olyan nagy érdeklődést, mint a Härtl Lujza becsületsértési

ügye. A munkácsi közönség valósággal megostromolta Belföldy Béla járásbíró szobáját ahol a tárgyalást megtartották.

Délelőtt tíz órakor nyitotta meg Belföldy Béla járásbíró a tárgyalást, amelyen megjelent a vádlott Härtl Lujza ügyvédjével, dr. Ekmann Jánossal. Az érdekes arcu, bátor fellépésű, fiatal leány egyszerű, de izléses ruhában jelent meg a bíró előtt a tárgyaláson, amelyre tanukul br. Henneberg ezredes és Langer Károly vezérkari ezredes vannak beidézve. Tekintettel arra, hogy a felek több tanu beidézését kérték, az elnök a tárgyalást elnapolta.

TÁVIRATOK.

Az új hadügyi költségek végleges elutasítása.

Bécs, július 11.

(Saját tud.) Jól értesült információ alapján közlik velünk, hogy a közös miniszteri értekezleten hadügyi költségek elutasítása nem csupán időleges határozat volt. Az elutasítást minden tekintetben véglegesnek kell tekinteni. A hadügyi vezetőség még compromiszummal is megelégedett volna, azonban ezt sem fogadták el. A két kormány belátta, hogy az ország helyzete egyáltalán nem alkalmas ma erre az újabb áldozatra.

A zalai bizalom.

Budapest, július 11.

(Saját tud.) Hertelendy Ferenc ma levélben tudatta a Magyar Hirlap felelős szerkesztőjével, hogy Zalavármegye legutóbb nem bizalmat szavazott a kormánynak, hanem csak annak az óhajának adott kifejezést, hogy a parlamenti pártok találják meg a békés működés módozatát.

Bán vagy királyi biztos.

Zágráb, július 11.

Politikusok köréből híre jár, hogy a királyi biztost esetleg mégis kinevezik banná. Más verzió szerint Rakoczay volt bán nyer kinevezést, aki azután kísérletet tesz arra, hogy a többségi pártokkal megegyezzen. Jól informált körökben e híreket legalább is koraiaknak mondják, mert a kormány mostani formájának megváltoztatására irányadó körökben őszig nem gondolnak.

Rablóbanda a posta hivatalban.

Pétervár, jul. 11.

(Saját tud.) Obuko város postahivatalába ma egy rablócsapat hatolt be és lekötözvén a hivatalnokokat a pénztárt kiakarta fosztani. E közben rendőrök jöttek, akik nem bírtak a rablókkal, mire katonaság vonult ki. A rablók és a katonák között formális harc fejlődött ki, melyben többen megsebesültek. A rablókat végre is elfogták.

Baleset a bécsújhelyi repülőtéren.

Bécsújhely, jul. 11.

(Saját tud.) Verkel Andor pilóta ma 30 méter magasból lezuhant összetörte magát.

Olasz török béke.

Páris, jul. 11.

(Saját tud.) Hiteles adatok alapján arról értesítenek minket, hogy az olasz és török kormány között megkezdődött a béketárgyalás és hogy ez a legkomolyabb mederben halad.

KÖZGAZDASÁG.**Gabona üzlet.**

Budapest

A gabonapiacán tegnap kisaé élénkebb volt a hangulat. Bácskai rossz hírekre a buza határidő árfolyama 5 fillérrel emelkedett. Kész áru változatlan.

Határidők zárlata:

Áprilisi buza	— — — —	11.79
Októberi buza	— — — —	11.29
Októberi rozs	— — — —	9.32
Októberi zab	— — — —	9.10
Aug. tengeri	— — — —	8.85
Szept. tengeri	— — — —	8.85
Májusi tengeri (1913)	— — — —	7.58

Nagyváradon.

O árúban kevés üzlet fordul elő. A malomok miután nagy liszt készlettel rendelkeznek, nem szívesen vásárolnak. Új árúban viszont az eladók tartózkodók.

Árak:

Buza	— — — —	11.56—11.38
Rozs	— — — —	9.48—9.39
Árpa	— — — —	10.—10.20
Zab	— — — —	10.30—10.50
Tengeri	— — — —	9.70—9.80

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— — — —	843.—
Osztrák hitelrészvény	— — — —	651.—
Jeizálogbank	— — — —	460.—
Leszámitoló és pénzváltó	— — — —	540.—
Városi vasut	— — — —	416.50
Közuti vasut	— — — —	764.—
Osztrák államvasut részvény	— — — —	717.—
Salgótarjáni kőszén	— — — —	754.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**Hirdetések**

felvétetnek a kiadóhivatalban.

16564—1911.

Hirdetmény.**a fegyveradóra vonatkozó bejelentések tárgyában.**

Fegyveradót fizet mindenki a birtokában levő, vadászatra használható lőfegyverek után, ugyszintén azon fegyverek után, melyek családtagjai, vadász-cselédjei, a vadak gondozására és erdőterületük őrzésére alkalmazott cselédjei, valamint mező-, szőlő- vagy erdőgazdaságban alkalmazott csöszök, pásztorok és erdőkerülők birtokában vagy használatában vannak.

Az, aki csak fegyveradót fizet köteles a birtokában levő s a vadászatra használható fegyvereket szám szerint s annak megjelölése mellett: vajjon egy vagy két csövek-e, bejelenteni, a bejelentést lakásának pontos megjelölése mellett sajátkezűleg aláírni és az 1912. évi július hónapban ama városi adóhivatalnál benyújtani, ahol az adóköteles állandó lakását tartja.

A bejelentés előszóval is történhetik, mely esetben az adóköteles lemondása szerint a bejelentési űrlapot a (városi adóhivatal) köteles kitölteni.

Aki évközben lép adóköteles fegyver birtokába tartozik ezt a fegyverét a birtokba vételtől számított 8 nap alatt bejelenteni.

Azok, akik a törvény értelmében adómentes fegyverek birtokában vannak, kötelesek ezeket a fegyvereket egyszersmindenkorra az illető (városi adóhivatalnak) arról szóló bizonyítványával ellátni, hogy a bejelentett fegyverek adómentesek.

A (városi) közegek által a fegyveradóról készített kivetési lajstromok a kir. pénzügyigazgatásnak érvényesítési záradékával ellátva a (város) házában 8 nappal közzétevére kitétetnek, hogy azokat mindenki megtekinthesse, netaláni felszólamlását beadhassa, esetleg a másokat illető adókövetésekre, vagy esetleges fegyvereltitkolásokra nézve észrevételeit megtehesse.

A felszólamlások és az észrevételek a fent kitüntetett határidő alatt a kir. pénzügyigazgatásnál nyújtandók be, mely az észrevételek alapján a szükséges intézkedéseket megteszi a fellebbezéseket pedig a közigazgatási bizottság elhatározása alá terjeszti.

A vadászati jegy elnyerésére irányuló bejelentések szintén 1912. évi július hónapban nyújtandók be az adóköteles (illetőleg kezes) állandó lakására nézve illetékes polgármesternél.

Ha valaki évközben kívánja a vadászat gyakorlását megkezdeni, vagy eddig élvezett vadászati adómentessége megszűnik, a bejelentést azonnal megtenni köteles.

Vadászati jegy váltása esetében a fegyveradó a vadászati adóval együtt a kir. adóhivatalnál fizetendő.

Az esetben amidőn valaki már a (városnál) befizette a fegyveradót és azután kíván vadászati jegyet váltani, a fegyveradó igazolványt a kir. adóhivatal bevonja s a befizetett fegyveradót a vadászati adóval együtt a vadászati jegyen kitünteteti. Magától értetik, hogy a már befizetett fegyveradót újból nem kell befizetni.

Az 1883. XXIII. t.-cz. 6. §-a értelmében a vadászati adó alól ki vannak véve az ezen szakasz a) pontjában említettek kivül:

1. a vadászterületek tulajdonosainak vagy bérlőinek szolgálatába álló vadász-cselédek;
2. a vadak gondozására és vadászterületek őrzésére alkalmazott cselédek;

3., a mező-, szőlő- és erdőgazdaságban alkalmazott csöszök, pásztorok, erdőkerülők;

4., a hatóságilag feleltetett erdőtisztok, erdőőrök és a kir. erdőfelügyelőség személyzete.

Az adómentesség igazolásául szolgál az 1., 2. és 3. pontok alatt említett egyéneknek a kir. adóhivatal által kiállított fegyveradóigazolvány, a 4. pont alatt említett egyéneknek pedig az eskübizonyítvány eredetije, vagy hivatalos másolata.

Az aki adóköteles fegyverét az adó alól elvonja, eltitkolja, vagy az adóköteles lőfegyvereket — a törvényben meghatározott eseteket kivéve — vadászatra használja, az eltitkolt vagy adó alól elvont minden darab fegyver után 20-tól 40 k-ig terjedhető bírságot tartozik fizetni. A befizetett bírságnak egy harmada a feljelentőt illeti.

A vadászati adóadóvádeli kihágások az 1883. évi XXIII. t. c. 43 §-a értelmében toroltatnak meg.

Kelt Nagyváradon, 1912. július hó.

Városi adóhivatal.**8 GRAND PRIX**

**Kőbányai Polgári Sörfőző R.-T.
N.-Váradai ébiha rmegei főraktára
KOLLINER D. és FIA**

CÉGNÉL PÁVEL-UTCA 26. SZ.

Telefon 75.

Telefon 75.

Világos **Király** sörünket

valamint **szent István** védjegyű

dupplamalata

sörünket, melyet a leghirnevesebb
orvostanárok mint kiváló gyógy-
italt ajánlanak.

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

: : felvétetik : :

Szent László-nyomda

R.-T.-nál.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévíz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 milliő liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pocró-czozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az **igazgatóság.**

Több új félfedeles kocsik jutányosan eladó.

Javításokat pontosan eszköz-
lők, kívánatra személyesen
megjelenek.

Helyi és vidéki telefon 11-37.

Hercegh Lajos

kocsigyártó,

Sztaroveszky-ut 27-39. — Saját ház.

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5%-os kamatoztatásra, továbbá
folyó-zárnai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalkozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru,
cserép, fedéllemez, gipsz, nád,
csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-
vásárlási, eladási és
erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZAM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725.

Kovács Zsigmond

műasztalos

géperőre berendezett

ipartelepe

Szacs vay-utca 70. sz.

Telefon 10-87.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétközben egy-
szer felhuzandó és 1
napban egyszer felhu-
zandó toronyóráit
„szegecs” és „szabad-
lengésű” járattal, réz
kerekekkel. Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő
berendezés.

Arjegyzők kívánatra.
Saját ház.

A BIHARMEGYEI GAZDÁK ÁRU- ÉS HITELINTÉZETE RÉSZV.-TÁRSASÁG sertéshizlaldájában

az összes f. évi trágya eladó.
Értekezhetni a részvénytársaság iro-
dájában Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Tisztelettel értesitem a nagyér-
demű közönséget, hogy
Csengeri-utca 21-ik szám alatt
saját házamban, egy a mai kor-
nak mindenképen megfelelő

= épület és = műbutor asztalos

műhelyt létesítettem.
Elfogadok: előszoba és konyha
felszereléseket minden ki-
vitelben, továbbá templom,
iskola, gyógyszerár és ká-
véház berendezéseket kellő jár-
tassággal. Rajzzal és költség-
vetésekkel úgy helyben,
mint vidékre készséggel
szolgállok. — Tömeges rende-
léseket kérve vagyok kiváló
tisztelettel

Gaál József

mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyene.

Telefon szám 514

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

„STANDARD“ TÁRSASÁG VEGYÉSZETI GYÁR

BUDAPEST, IV. MAGYAR-UTCZA 44. SZ.

Poloska, moly és egyéb féregirtást egy évi jótállással vállalunk vidéken is.

Poloska és egyéb féreg irtáshoz ajánljuk szabaddalmazott gázfejlesztő anyagunkat, melynek egyszerű alkalmazásával a poloskától végleg megszabadulhat,

1 szobára elegendő anyag 5 koronába kerül.

Feltétlen biztos hatású sváb és ruszni irtószer kilója 4 korona.

Légirtó folyadék és por kilója 4 korona.

Patkány és egérintáshoz ajánljuk patkány és egérfusz-baczilust. A 20. század legmegbízhatóbb patkány és egérintő szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszedelmes, tehát mindenütt elhelyezhető. A patkány és egérfusz bacilus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K
1 nagy „ 3-600 „ „ 12 K

Megnyilt a Püspökfürdő.

Tavaszi pompájában kibontakozva virágos fáival fenséges látvány a Püspökfürdő. A gyönyörű üdülő és gyógyhely most kitűnő új kézbe került. A Püspökfürdő bérletét régi, kiváló, kipróbált ember **Dancs István** vette át, aki rendkívüli gondnal, izléssel, minden modern igénynek megfelelően rendezte be az éttermeket, fürdőket, s valóságos kis paradicsomot varázsolt a zöldelő platánok közé. A Püspök-fürdő máj. 1-én nyílt meg s máris igen nagy számban keresi fel a közönség, mely nem csak gyógyulást de kellemes szórakozást is talál.

JÉGSZEKRÉNYEK, FAGYLALT-GÉPEK, PERMETEZŐK

legnagyobb
választékban

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóci-ut.

különlegességek
vaskereskedésében

Telefon 390.